

Asya Studies

Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar
Year: 8 - Number: 28 p. 51-66, Summer 2024

Türkiye'deki Göçmenlerde Sosyokültürel Uyum ve Benlik Saygısı Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi* ** *Examination Socio-Cultural Adaptation Self-Esteem Levels Immigrants Turkey In Terms Different Variables*

DOI: <https://doi.org/10.31455/asya.1393145>

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
30/11/2023

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
30/05/2024

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
30/06/2024

Asya Studies

İbrahim Kansu
Bilim Uzmanı

Uluslararası Vizyon Üniversitesi
dr.ibrahimkansu@gmail.com
ORCID: 0009-0006-5297-3527

Doç. Dr. Şehida Rizvance Matsani
Uluslararası Vizyon Üniversitesi
Psikoloji Bölümü

sehida.rizvancemasan@vision.edu.mk
ORCID: 0000-0001-8861-5904

Öz

Bu araştırmada; Türkiye'deki farklı etnik gruplara ait göçmenlerin sosyokültürel uyumu ile benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma nicel araştırma yöntemi içerisinde yer alan ilişkisel tarama modeliyle yapılmış olup verilerin toplanmasında anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu Türkiye'de yaşayan 152'si kadın 166'sı erkek toplamda 318 göçmen birey oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında 'Demografik Bilgi Formu', 'Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ)' ve 'Sosyokültürel Uyum Ölçeği (SKYÖ)' kullanılmıştır. Verilerin analizinde sosyal bilimler için istatistik programı SPSS-22 kullanılmıştır. Araştırmanın değişkenleri arasındaki ilişkinin yönünün ve gücünün ortaya konulmasında Pearson Korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Aynı zamanda değişkenler arası yordama düzeylerinin ortaya konmasında ise hiyerarşik regresyon çözümleme analizlerinden yararlanılmıştır. Gruplar arası karşılaştırma bulgularında ise ikili gruplarda t testi kullanılırken, üç ve üzeri gruplarda ise tek yönlü varyans (ANOVA) analizinden yararlanılmıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde, Türkiye'de yaşayan göçmenler de benlik saygısı ile sosyokültürel uyum arasında pozitif yönde orta güçte anlamlı ilişki bulunmuştur. Bunun yanında gruplar arası karşılaştırma analizlerinde de cinsiyet, çalışma durumu, eğitim düzeyi, gelir seviyesi, Türkiye'ye göçü gerçekleştiren kişi, yaşanan yer ve sahip olunan vatandaşlık durumlarına göre anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Sonuç olarak Türkiye'de yaşayan göçmen katılımcılarda benlik saygısı düzeyleri arttıkça sosyokültürel uyum düzeyleri de artmaktadır. Türkiye'de yaşayan göçmenlerde benlik saygısı ile sosyokültürel uyum arasındaki pozitif ilişki göz önüne alındığında, göçmen destek programlarının ve interkültürel etkileşim projelerinin artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler Göç, Göçmen, Sosyokültürel Uyum, Benlik Saygısı

Abstract

In this research; The relationship between sociocultural adaptation and self-esteem levels of immigrants belonging to different ethnic groups in Turkey was examined. The research was carried out with the relational survey model, which is included in the quantitative research method, and the survey method was used to collect the data. The sample group of the study consisted of a total of 318 immigrant individuals, 152 women and 166 men, living in Turkey. 'Demographic Information Form', 'Rosenberg Self-Esteem Scale (RBSS)' and 'Sociocultural Adjustment Scale (SCS)' were used to collect the data. SPSS-22, a statistical program for social sciences, was used in the analysis of the data. Pearson Correlation analysis was used to reveal the direction and strength of the relationship between the variables of the research. At the same time, hierarchical regression analysis analyzes were used to reveal the procedural levels between variables. In the comparison findings between the groups, t-test was used in the paired groups, while one-way analysis of variance (ANOVA) was used in the groups of three or more. When the findings of the research were examined, a moderately significant relationship was found between self-esteem and sociocultural adaptation in a positive direction among immigrants living in Turkey. In addition, in the comparison analyzes between the groups, significant differences were found according to gender, employment status, education level, income level, the person who migrated to Turkey, the place of residence and the citizenship status. As a result, as the self-esteem levels increase in immigrant participants living in Turkey, their sociocultural adaptation levels also increase. Considering the positive relationship between self-esteem and sociocultural adaptation in immigrants living in Turkey, it is recommended to increase migrant support programs and intercultural interaction projects.

Keywords: Immigration, Emigration, Socio-Cultural Adaptation, Self-Esteem

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Kansu, İ. & Rizvance Matsan, Ş. (2024). Türkiye'deki Göçmenlerde Sosyokültürel Uyum ve Benlik Saygısı Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 8(28), 51-66.

***COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" beyanları: Bu makale için herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir. Bu makale, Creative Commons lisansı altındadır.

**Bu çalışma Uluslararası Vizyon Üniversitesinin 26/04/2022 tarih ve 1902-461/24 belge numarası onayı çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

GİRİŞ

Göç, insanların bir yerden başka bir yere hareket etmesini ifade eder ve birçok farklı sebepten kaynaklanabilir. Bunlar arasında ekonomik nedenler, politik istikrarsızlık, çevresel faktörler veya kişisel tercihler bulunmaktadır (Şentürk, 2019). Göçmenler ise doğdukları yerden ayrılarak başka bir ülkeye yerleşen ve orada yaşamaya başlayan bireylerdir (Yazıcı, 2019). Göç ve göçmenler, kültürel çeşitliliği artırırken, aynı zamanda sosyal, ekonomik ve siyasi dinamikler üzerinde de etkili olabilmektedir (Ekici ve Tuncel, 2015). Türkiye’de 1950’li yılların ardından önemli bir göç hareketliliği başlamıştır. Ülkenin doğu kesiminin batı kısmına doğru göç etmesiyle ciddi bir nüfus akımı söz konusu olmuştur. Özellikle son yıllarda sanayileşmenin batı kesimlerde yoğunlaşması doğuda yaşayan insanların geçimlerini sağlayabilmek için buldukları bölgeden ayrılmaları gerekmiştir. İş sahası yoğunluğu ve yerleşim imkânları nedeniyle İstanbul’un göç merkezi hâline geldiği görülmektedir.

Kişinin bulunduğu bölgeden başka bir yere taşınması sadece fiziksel bir hareketlilik hâlini içermemektedir. Yerleşim yerleri aynı zamanda kendine özgü bir kültürü de içinde barındırmaktadır. Bu nedenle göç kavramı kültürleşme ile birlikte ele alınmaktadır. Göç eden kişiler psikolojik ve kültürel anlamda da değişime maruz kalmaktadır. Bu değişime adapte olabilmek durumu kültürden bağımsız düşünülemez (Berry, 2001).

Kültürleşme araştırmalarının temelinde kişinin davranışsal değişimi yer almaktadır. Sahip olunan kültüre özgü davranışlar kültürleşme ile yeni bir boyut kazanmaktadır. Öyle ki selamlaşma gibi oldukça basit bir davranış dahi kültürel öğelerle kazanılmaktadır. Göç ile birlikte farklı bir kültürle tanışan bireyler bu kültüre uyum sağlayabilmek için çeşitli davranışsal değişimler yaşamak zorundadır. Sahip olunan kültürün ne denli korunacağı zamanın koşullarına bağlı olarak değişebilmektedir (Akıncı, 2014: 24).

Göç eden kişilerin yeni bölgelerine ait hissedebilmelerinde uyum sürecinin oldukça önemli olduğu bilinmektedir (Basow ve Gaugher, 2017; Dewaele ve Stavans, 2014; Berry ve Sabatier, 2011). Psikolojik adaptasyon şeklinde de nitelendirilebilen uyum kavramı ruh sağlığı açısından oldukça önemlidir. Kişinin çeşitli psikopatolojik semptomlar göstermemesi ve genel bir iyilik hâline sahip olması psikolojik adaptasyonun sağlandığının işaretlerinden biridir. Ergenler için okul uyumu ve davranış problemlerinin görülmemesi; yetişkinler için ise olumlu sosyal ilişkilerin varlığı psikolojik adaptasyonun gerçekleştiğinin göstergeleridir (Sam ve Berry, 2010).

Yapılan bir araştırmada psikolojik adaptasyonun belirleyicileri incelenmiş ve sosyal ilişkilerin ön plana çıktığı görülmüştür (Searle ve Ward, 1990). Kişinin çevresindeki bireylerle olumlu bir sosyal etkileşim kurabiliyor olması uyum sürecinin önemli bileşenlerinden biri olarak gösterilmiştir. Bununla birlikte kültürel mesafe ve depresyon gibi durumlarda kişinin sosyokültürel adaptasyonundaki yetersizlikleri ön plana çıkmıştır (Searle ve Ward, 1990; Akt. Noubani, 2019).

Psikolojik adaptasyonunu sağlayamamış kişilerin psikopatolojik belirtiler açısından risk altında olduğu bilinmektedir (Gençler, 2020; Cho vd., 2017; Sam ve Berry, 2010). Göçmenlerle yapılan bir meta analiz çalışmasında konuyla ilgili 20 bilimsel araştırma incelenmiş ve 17 çalışmada travma sonrası stres bozukluğu belirtileri olduğu gözlenmiştir (Derin, 2020). Dört ana bölge, yedi farklı ülkeden 5499 göçmenin katıldığı araştırmadan elde edilen sonuçlar önemli bir çoğunluğun travma sonrası stres bozukluğu belirtileri yaşadığını göstermektedir (Gençler, 2020). Benzer şekilde meta analizde yer alan 14 araştırmada da katılımcıların %5’inde majör depresyon belirtileri olduğu görülmüştür. 1423 kişinin katıldığı 5 araştırmada ise katılımcıların %4’ünde yaygın anksiyete bozukluğu olduğu görülmüştür. Bu oranlar, batı ülkelerindeki göçmenlerin aynı yaş grubundaki Amerikalılara kıyasla Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) tanısı alma olasılıklarının 10 kat daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum, göçmenlerin maruz kaldığı zorluklar, adaptasyon süreçleri ve yaşadıkları travmatik olaylarla bağlantılıdır (Fazel vd., 2005).

Kişinin bulunduğu yerden başka bir yere göç etmesinin travmatik etkilere neden olabileceği görülmektedir. Özellikle doğal afet, savaş, ırkçılık ve maddi imkansızlıklar gibi nedenlerle göç etmek durumunda kalan kişilerin ruhsal belirti yaşama olasılığının daha yüksek olabileceği düşünülmektedir. Bu durumla baş edebilmede psikolojik adaptasyonun oldukça önemli bir koruyucu faktör olduğu bildirilmektedir (Sapmaz vd., 2017).

Göç ve travmaya dair yapılan araştırmalar uyum sürecinin önemine vurgu yapmaktadır. Örneğin çocuk ve ergenlerde göç sonrası sosyal desteğin uyum sürecine oldukça katkısı olduğu bildirilmektedir (Veselska vd., 2009). Göçün neden olduğu kültürel farklılığa adapte olabilmek kişinin ruhsal sistemi açısından oldukça zorlayıcı olabilmektedir. Kişinin bazı durumlarda yeni bir dili öğrenmek zorunda kalması, iletişim kuramaması ve yabancılaşma hissetmesi benlik saygısı üzerinde de olumsuz etkilerde

bulunabilmektedir. Bu nedenle göç etmenin ruh sağlığı ve benlik saygısına etki edebilecek kadar önemli bir yaşamsal olay olduğu söylenebilmektedir (Halcon vd., 2004).

Cooley'e (1902) göre benlik toplum içindeki etkileşimlerden ortaya çıkmaktadır (Rizvançe, 2005). Rogers'ın (1951) teorisinde temel kavram, bireyin kendisiyle ilgili algıları ve değerleri içeren "benlik" kavramıdır. Rogers, bu kavramı, bireyin "ben kimim" veya "ne yapabilirim" gibi sorulara cevap bulma sürecini ifade eden bir terim olarak kullanmıştır. Benlik, bireyin dünya görüşünü, düşünce sistemini ve değerlerini yansıtan bir bütündür. Bu teori, bireyin kendi kimliğini anlama, tanıma ve değerlendirme sürecini vurgular. "Benlik" terimi, bireyin içsel dünyasını şekillendiren düşünceler, algılar ve değerlerin bir araya gelmesini ifade eder. Bireyin bu içsel süreçleri, kendi benliğini anlama ve değerlendirme çabasında önemli bir rol oynar (Matsani Rizvançe, 2020). Benlik saygısı en genel tanımıyla kişinin kendi bütünselliği ve sahip olduğu özelliklere dair değerlendirmelerini içermektedir (Sapmaz vd., 2017). Benlik saygısı yüksek olan kişilerin sahip oldukları özelliklerden memnuniyet duydukları ve dolayısıyla karşılaştıkları durumlar için aktif baş etme stratejilerini kullanabildikleri bilinmektedir. Bunun yanı sıra düşük benlik saygısına sahip olan bireylerin pasif baş etme becerilerini kullandıkları ve karşılaştıkları stres karşısında işlevsel çözümler bulmakta zorlandıkları görülmektedir (Dubow vd., 2012). Çeşitli nedenlerle göç etmek durumunda kalmak ve yeni bir kültüre uyum sağlamak kişinin yaşamında karşılaşılabileceği önemli stres faktörlerinden biridir (Sowislo ve Orth, 2013). Bu nedenle göç olgusunun benlik saygısı ve uyum değişkenleri üzerindeki etkilerinin bilimsel bir zeminde incelenmesinin ilgili alan yazınına katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Bunun yanında araştırma, Türkiye'nin göç politikaları ve toplumsal entegrasyon stratejileri için önemli bir alanı aydınlatmaktadır. Göçmenlerin uyum süreçlerini ve benlik saygısını anlamak, etkili entegrasyon politikalarının geliştirilmesine ve mevcut politika ve pratiklerin iyileştirilmesine yardımcı olabilir. Ayrıca, bu çalışma, göçmenlerin yaşadığı zorlukları ve ihtiyaçları daha iyi anlamak için bir temel oluşturarak, toplumsal dayanışma ve destek mekanizmalarının oluşturulması veya güçlendirilmesine katkıda bulunabilir. Sonuç olarak, araştırma Türkiye'deki göçmenlerin yaşamlarını iyileştirmek için politika yapıcılar, uygulayıcılar ve sivil toplum kuruluşları için önemli bir kaynak olmaktadır.

Bu araştırmada; Türkiye'deki farklı etnik gruplarına ait göçmenlerin psikolojik ve sosyokültürel uyumunu ve benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın bağımlı değişkenleri ile (benlik saygısı ve sosyokültürel uyum) bağımsız değişkenler (sosyodemografik değişkenler) arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilecek sonuçlarla Türkiye'deki göçmenlerde sosyokültürel uyum ve benlik saygısı konusunun alan yazınına önemli düzeyde katkıda bulunabileceği düşünülmektedir. Bu amaç doğrultusunda şu alt problemler incelenmiştir:

- Araştırmada sosyokültürel uyum ve benlik saygısı ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Araştırmada sosyokültürel uyum ve benlik saygısı düzeyi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı fark vardır.
- Araştırmada sosyokültürel uyum ve benlik saygısı düzeyi ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı fark vardır.
- Araştırmada sosyokültürel uyum ve benlik saygısı düzeyi ile eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı fark vardır.
- Araştırmada sosyokültürel uyum ve benlik saygısı düzeyi ile ekonomik durum değişkeni arasında göre anlamlı fark vardır.
- Araştırmada sosyokültürel uyum ve benlik saygısı düzeyi ile çalışma durumu değişkeni arasında anlamlı fark vardır.
- Araştırmada sosyokültürel uyum ve benlik saygısı düzeyi ile göçü gerçekleştiren kişi değişkeni arasında anlamlı fark vardır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel araştırma yöntemleri içinde yer alan ilişkisel tarama yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama yöntemi iki ya da daha fazla değişken arasında ilişki olup olmadığını ortaya koymak için kullanılan nicel araştırma yöntemidir (Karasar, 2010).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de bulunan göçmen bireyler oluşturmaktadır. Örneklem ise evrenin çok geniş bir katılımcı grubunu içine alması sebebiyle “Kolayda Örneklem Yöntemine” göre seçilen 318 göçmen bireyden oluşmuştur. Örneklem sürecinde kullanılan bir yöntem olan kolayda örneklem, araştırmacının kendi stratejilerini benimseyerek zamanı etkili bir şekilde kullanma ve verilere hızlıca ulaşma amacını taşır (Karayılan, 2021: 38). Evrenin geniş kitlelerinden örneklem almak, Yazıcıoğlu ve Erdoğan'a (2004) göre ideal olarak 300 kişiyi içermelidir. Araştırmaya alınan Türkiye’de yaşayan göçmen sayısı 318’dir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında Türkiye’de yaşayan göçmenlerin sosyokültürel uyum düzeylerini ölçmek için kullanılan “Sosyokültürel Uyum Ölçeği (SKUÖ)” ve benlik saygısı düzeylerini ölçmek için “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ)” kullanılmıştır. Bunların yanında katılımcıların kişisel bilgilerinin tespit edilmesi adına ‘Demografik Bilgi Formu’ kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu

Bu formda katılımcılara ait kişisel bilgiler bulunmaktadır. Araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu formda katılımcıların yaşı, cinsiyeti, medeni durumları, eğitim seviyeleri, çalışma durumları, ekonomik durumları, Türkiye’ye göçü gerçekleştiren birey, aile içinde konuşulan dil, vatandaşlık bağı bulunulan ülke ya da ülkeler ve en uzun süre yaşanan yer durumlarını belirleyen sorulardan oluşmaktadır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği olarak isimlendirilen ölçme aracı Rosenberg (1965) tarafından geliştirilmiş ve Çuhadaroğlu (1986) tarafından Türkçe dilsel eş değeri sağlanarak uyarlaması yapılmış, ayrıca geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları da gerçekleştirilmiştir. Toplam 12 bölümden oluşan ve her bir bölümü farklı bir ölçek olarak değerlendirilebilecek bu ölçek oldukça kapsamlı ve kendine özgü bir değerlendirme yapısına sahiptir. Bu çalışma kapsamında 10 maddeden oluşan “Benlik Saygısı” boyutu kullanılmıştır. Bu bölümde verilen ifadeler için “çok doğru”, “doğru”, “yanlış” ve “çok yanlış” seçenekleri olarak sırasıyla a, b, c veya d seçeneğinin işaretlenmesi istenmektedir. İfadelerin yönü aynı değildir bu yüzden bazı maddeler olumlu ifadeler barındırırken bazıları ise olumsuz ifadeler barındırmaktadır. 1, 2, 4, 6, 7 numaralı ölçek maddeleri olumlu ifadelerle sahipken, 3, 5, 8, 9, 10 numaralı ölçek maddeleri olumsuz ifadelerle sahiptir.

“Benlik Saygısı” ölçeğinde hedef kitleden elde edilen cevaplar 0 ile 3 puan arasında değerlendirilmektedir. RBSÖ’nün Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında 0-1 puan yüksek benlik saygısı, 2-4 puan orta benlik saygısı, 5-6 puan düşük benlik saygısı olarak puanlandırılmış. Bu puanlar dikkate alınarak bu kısımdan düşük puan almak yüksek benlik saygısını ortaya koymaktadır. Yüksek puanlar ise düşük benlik saygısını ifade etmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar ise 0-30 arasında değişebilmektedir. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği için yapılan geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarında geçerlilik kat sayısı .71, Test- tekrar test güvenilirlik kat sayısı ise .75 bulunmuştur. Araştırmamızda ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .73 olarak bulunmuştur.

Sosyokültürel Uyum Ölçeği

Sosyokültürel Uyum Ölçeği Ward ve Kennedy tarafından (1999) oluşturulmuş, Şeker ve Akman (2016) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek göç eden bireylerin günlük işleri sırasında yaşadıkları zorlukları, göç edilen toplum ile iletişim kurabilme becerileri, ev sahibi kültürün değerlerinin anlaşılmasını kapsamaktadır (Şeker ve Akman, 2016).

Ölçek 29 maddeden oluşmaktadır ve 5 dereceli likert tipi ölçek ile değerlendirilmektedir. Bu derecelerden 0 hiç zor değil, 4 ise olağanüstü zor anlamına gelmektedir. Ölçekte Türkiye’deki insanların değer yargılarını anlamak, arkadaş edinmek, kalacak yer bulabilmek gibi maddeler yer almaktadır. Ölçek değerlendirilirken alınan yüksek puan sosyokültürel uyumun çok sağlanmadığını ve sosyal alanda zorluk yaşanıldığını ifade ederken, alınan düşük puan ise sosyokültürel uyumun yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Ölçeğin Cronbach alpha değeri .94 bulunmuştur. Ölçeğin madde korelasyonu .40 ve .71 olarak bulunmuştur (Şeker ve Akman, 2016). Araştırmamızda ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .95 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Bu araştırma Uluslararası Vizyon Üniversitesi Etik Kurulu’nun 26.04.2022 tarih ve 1902-461/24 belge olur kararı ile gerçekleşmiştir. Veri toplama süreci basamaklar halinde uygulanmış olup, ilk basamakta, araştırmanın gerçekleştirilmesinde Uluslararası Vizyon Üniversitesi’nden araştırma kabul izni alınmış olup verilerin toplanması işlemine geçilmiştir. Ardından ölçekleri geliştiren ve Türkçeye uyarlayan çalışmacılardan ihtiyaç olunan izinler alınarak veri toplama araçlarının uygulanmasına başlanmıştır. İhtiyaç duyulan izinler tamamlandıktan sonra hazırlanan veri seti online platformlarda çevrimiçi uygulama şeklinde araştırma katılımcılarının görüşlerine sunulmuştur. Elde edilen veriler incelendiğinde 319 katılımcıya ulaşılmıştır. Toplanan veriler incelendikten sonra yönergeye uygun doldurulmayan bir veri seti çıkarıldıktan sonra 318 veri üzerinde istatistiksel işlemler yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizi için, sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan istatistiksel analiz programı olan SPSS-22 for Windows paket programı tercih edilmiştir. İlk aşamada, ölçeklerden elde edilen verilere dayalı olarak normallik değerleri ve güvenilirlik katsayıları detaylı bir şekilde hesaplanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3.2’de ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur. Tablo 1’e göre, ölçeklerin basıklık ve çarpıklık değerleri ± 1 aralığında yer almaktadır, bu da verilerin kabul edilebilir düzeyde normal dağılım gösterdiği anlamına gelmektedir. George ve Mallery (2016: 114-115) tarafından önerilen kriterlere göre, basıklık ve çarpıklık değerleri ± 2 olduğunda verilerin hala kabul edilebilir düzeyde normal dağılım gösterdiği ifade edilmektedir. Bu değerlendirme temel alınarak, verilerin normal dağılım sergilediği sonucuna varılmış ve bu bağlamda parametrik analizler gerçekleştirilmiştir. Ek olarak, ölçeklerin güvenilirlik katsayılarının yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Uluslararası standartlara göre, araştırmada kullanılan ölçme araçlarının güvenilir olabilmesi için güvenilirlik katsayısının .70’in üzerinde olması gerektiği kabul edilmektedir. Bu temelde, t testi, ANOVA (Post Hoc Tukey ve Games Howell), korelasyon analizi ve hiyerarşik regresyon testleri gibi çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılarak veriler kapsamlı bir şekilde analiz edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü değerlendirmek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi uygulanmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerin iç tutarlılık değerleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Cronbach Alfa, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Değişkenler	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)	Cronbach Alpha
Benlik Saygısı	-,129	-,576	,734
Sosyokültürel Uyum	,753	,963	,947

Etik Kurul Beyanı

Kurul Adı: Uluslararası Vizyon Üniversitesi Etik Kurulu
Karar Tarihi: 26.04.2022
Belge Numarası: 1902-461/24

BULGULAR

Araştırmaya katılan Türkiye’de yaşayan göçmenlerin demografik bilgileri Tablo 2 ve 3’te sunulmuştur.

Tablo 2: Katılımcıların Demografik Bilgileri

Değişkenler	N	%
Cinsiyet		
Kadın	152	47,8
Erkek	166	52,2
Yaşınız		
18-25	57	17,9
26-35	54	17,0
36-45	78	24,5
46-55	68	21,4
56-65	48	15,1
66-75	13	4,1

Medeni Durum		
Bekâr/Boşanmış	154	48,4
Evli	164	51,6
Eğitim Durumunuz		
İlkokul	50	15,7
Ortaokul	42	13,2
Lise	118	37,1
Üniversite	85	26,7
Lisansüstü	23	7,2
Çalışma Durumu		
Çalışıyor	179	56,3
Çalışmıyor	139	43,7
Ekonomik Durum		
Düşük	81	25,5
Ortanın Altı	63	19,8
Orta	144	45,3
Ortanın Üstü	25	7,9
Yüksek	5	1,6
Türkiye'ye Göçü Gerçekleştiren Aile Üyesi		
Kendim	137	43,1
Ebeveynim	71	22,3
Büyükanne/Büyükbaba	110	34,6
En Sık Kullanılan Dil		
Yalnızca Türkçe	139	43,7
Yalnızca Boşnakça/ Makedonca/ Arnavutça	21	6,6
Her ikisi eşit oranda	55	17,3
Çoğunlukla Türkçe	60	18,9
Diğer	43	13,5
Hayatınızın Çoğunu Geçirdiğiniz Bölge		
Marmara	125	39,3
İç Anadolu	29	9,1
Akdeniz	21	6,6
Ege	54	17,0
Doğu Anadolu	44	13,8
Karadeniz	14	4,4
Güneydoğu Anadolu	31	9,7
En Uzun Süre Yaşanılan Yer Durumu		
Şehir	217	68,2
İlçe	45	14,2
Kasaba	21	6,6
Köy	35	11,0
Vatandaş Olma Durumu		
Yalnızca Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığım	229	72,0
Hem Türkiye hem de Etnik kökenimin olduğu ülke vatandaşlığım	43	13,5
Diğer bir ülke vatandaşlığım	46	14,5
Toplam		
	318	100,0

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan Türkiye’de yaşayan göçmenlerin kişisel özelliklerine dair bilgiler yer almaktadır. Katılımcıların %52,2’si (166 Kişi) erkek, %47,8’i (152 Kişi) kadınlardan oluşmaktadır. Bunun yanında katılımcıların %24,5’i 36-45 yaş aralığındaki bireylerden oluşuyorken, %21,4’ü 46-55 yaş arası, %17,9’u 18-25 yaş arası, %17’si 26-35 yaş arası, %15,1’i 56-65 yaş arası ve %4,1’i de 66-75 yaş aralığındaki bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların %51,6’sı evli bireylerden oluşuyorken %48,4’ü de bekar ya da boşanmış bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların %37,1’i lise mezuniyetine sahipken, %33,9’u lisans ve lisansüstü, %15,7’si ilkökul ve %13,2’si de ortaokul mezuniyet kademesine sahip olduklarını bildirmişlerdir. Katılımcıların yarısından fazlası (%56,3-179 Kişi) herhangi bir işte çalıştığını belirtmiştir. Katılımcıların %45,3’ü orta düzeyde aylık gelire sahip olduğu görülürken, %25,5’i düşük düzeyde, %19,8’i ortanın altında, %7,9’u ortanın üstünde ve %1,6’sı da yüksek düzeyde aylık gelire sahip oldukları bulunmuştur. Türkiye’ye göçü gerçekleştirme durumuna göre katılımcıların

%43,1'i kendisinin göç ettiğini, %34,6'sı büyükanne/büyükbaba tarafından göç yapıldığını ve %22,3'ünün de ebeveynleri tarafından Türkiye'ye göç yapıldığını bildirmişlerdir. Türkiye'ye göçü gerçekleştiren katılımcıların en çok kullandıkları dile ilişkin bilgilerinde ise %43,7'sinin yalnızca Türkçe konuştuğu, %18,9'unun çoğunlukla Türkçe konuştuğu, %6,6'sının yalnızca Boşnakça/Makedonca/Arnavutça konuştuğu, %17,3'ünün her iki dili de eşit oranda konuştuğu ve son olarak %13,5'inin de diğer dilleri konuştukları tespit edilmiştir. Katılımcıların en uzun süre yaşadıkları yer durumuna göre %68,2'si (217 Kişi) şehirde yaşadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların yaşamış oldukları bölge durumuna göre ise %39,3'ünün Marmara Bölgesinde, %17'sinin Ege Bölgesinde, %13,8'inin Doğu Anadolu Bölgesinde, %9,7'sinin Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, %9,1'inin İç Anadolu Bölgesinde, %6,6'sının Akdeniz Bölgesinde ve %4,4'ünün de Karadeniz Bölgesinde yaşadıkları bulunmuştur. Son olarak katılımcıların sahip oldukları vatandaşlık durumlarına ilişkin bilgilerinde ise %72'sinin yalnızca Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğu görülürken, %14,5'inin diğer ülke vatandaşı olduğu ve %13,5'inin de hem Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğu hem de sahip olunan etnik kökenlerine dair vatandaşlık sahibi olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3: Katılımcıların Uyuşuna Dair Bilgileri

	N	%
Uyruk		
Afganistan	2	0,6
Ahıska	1	0,3
Almanya	19	5,9
Avustralya	4	1,2
Azerbaycan	57	17,9
Bulgaristan	16	5,0
Çin	3	0,9
Filistin	6	1,8
Hindistan	1	0,3
Hollanda	1	0,3
İngiltere	2	0,6
İran	7	2,2
Kazakistan	11	3,4
Kırgızistan	15	4,7
Moldovya	6	1,8
Norveç	2	0,6
Rusya	14	4,4
Sırbistan	5	1,5
Suriye	104	32,7
Suudi Arabistan	15	4,7
Türkmenistan	11	3,4
Ukrayna	8	2,5
Yunanistan	9	2,8
Toplam	318	100,0

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan Türkiye'de yaşayan göçmenlerin %32,7'sinin Suriyeli göçmenlerden oluştuğu görülürken, %17,9'unun Azerbaycan, %5,9'unun Almanya, %5'inin Bulgaristan, %4,7'sinin Kırgızistan, %4,7'sinin Suudi Arabistan ve %29,1'i ise diğer ülkelerin vatandaşları olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Benlik Saygısı ile Sosyokültürel Uyum Düzeyleri Arasındaki Korelasyon Analizi

Değişkenler ve Alt Boyutları (N=318)		Benlik Saygısı	Sosyokültürel Uyum
1. Benlik Saygısı	r	1	
	p		
2. Sosyokültürel Uyum	r	,392*	1
	p	,009	

** : 0.01 düzeyinde anlamlı; * : 0.05 düzeyinde anlamlı

Benlik saygısı ile Sosyokültürel uyum ($r=.392$; $p<0,05$) arasında pozitif yönde orta güçte anlamlı ilişki bulunmuştur. Türkiye’de yaşayan göçmen katılımcılarda benlik saygısı düzeyleri arttıkça Sosyokültürel uyum düzeyleri de artmaktadır (Tablo 4).

Tablo 5: Cinsiyete Göre Katılımcıların Sosyokültürel Uyum Düzeyleri ile Benlik Saygısı Düzeylerinin Karşılaştırılması İlişkin Bağımsız Gruplarda T- Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	Ort.	SS	T	p
Benlik Saygısı	Kadın	152	,91	,47	-2,537	,017
	Erkek	166	1,09	,41		
Sosyokültürel Uyum	Kadın	152	1,08	,75	2,336	,020
	Erkek	166	,89	,71		

Araştırmaya katılan Türkiye’de yaşayan göçmenlerin cinsiyet durumlarına göre sosyokültürel uyum düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre benlik saygısı ($t=-2,537$; $p=0.017$) Sosyokültürel uyum ($t=2,336$; $p=0.020$) cinsiyet üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır. Tablo incelendiğinde Türkiye’de yaşayan erkek göçmenlerin benlik saygısı puan ortalaması (1.09), Türkiye’de yaşayan kadın göçmenlerin benlik saygısı puan ortalamasından (.91) yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanında Türkiye’de yaşayan kadın göçmenlerin sosyokültürel uyum puan ortalaması (1.08), Türkiye’de yaşayan erkek göçmenlerin sosyokültürel uyum puan ortalamasından (.89) daha yüksektir (Tablo 5).

Tablo 6: Medeni Duruma Göre Katılımcıların Sosyokültürel Uyum Düzeyleri ile Benlik Saygısı Düzeylerinin Karşılaştırılması İlişkin Bağımsız Gruplarda T- Testi Sonuçları

Değişkenler	Medeni Durum	N	Ort.	SS	T	p
Benlik Saygısı	Bekar/Boşanmış	154	,94	,46	-,632	,528
	Evli	164	,97	,42		
Sosyokültürel Uyum	Bekar/Boşanmış	154	1,05	,75	1,604	,110
	Evli	164	,92	,71		

Araştırmaya katılan Türkiye’de yaşayan göçmenlerin medeni durumlarına göre sosyokültürel uyum düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>.05$) (Tablo 6).

Tablo 7: Çalışma Duruma Göre Katılımcıların Sosyokültürel Uyum Düzeyleri ile Benlik Saygısı Düzeylerinin Karşılaştırılması İlişkin Bağımsız Gruplarda T- Testi Sonuçları

Değişkenler	Çalışma Durumu	N	Ort.	SS	T	p
Benlik Saygısı	Çalışıyor	179	1,01	,43	2,466	,014
	Çalışmıyor	139	,88	,45		
Sosyokültürel Uyum	Çalışıyor	179	,86	,76	-3,267	,001
	Çalışmıyor	139	1,13	,67		

Araştırmaya katılan Türkiye’de yaşayan göçmenlerin çalışma durumlarına göre Sosyokültürel uyum düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre benlik saygısı ($t=2,466$; $p=0.014$) sosyokültürel uyum ($t=-3,267$; $p=0.001$) çalışma durumu üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır. Tablo incelendiğinde Türkiye’de yaşayan çalışan göçmenlerin benlik saygısı puan ortalaması (1.01), Türkiye’de yaşayan çalışmayan göçmenlerin benlik saygısı puan ortalamasından (.88) yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanında Türkiye’de yaşayan çalışmayan göçmenlerin Sosyokültürel uyum puan ortalaması (1.13), Türkiye’de yaşayan çalışan göçmenlerin Sosyokültürel uyum puan ortalamasından (.86) daha yüksektir (Tablo 7).

Tablo 8: Eğitim Düzeyine Göre Katılımcıların Sosyokültürel Uyum Düzeyleri ile Benlik Saygısı Düzeylerinin Karşılaştırılması İlişkin Tek Yönlü Varyans Testi (ANOVA) Sonuçları

Değişkenler	Eğitim	N	Ort.	SS	F	p	Anlamlı Fark
Benlik Saygısı	İlkokul ¹	50	,88	,35	10,092	,000	3-1 p=0.001* 4-1 p=0.007* 5-1 p=0.004* 4-2 p=0.026*
	Ortaokul ²	42	,85	,32			
	Lise ³	118	1,25	,40			
	Üniversite ⁴	85	1,07	,47			
	Lisansüstü ⁵	23	1,13	,57			
Sosyokültürel Uyum	İlkokul ¹	50	,72	,90	2,852	,024	5-1 p=0.037* 4-1 p=0.046*
	Ortaokul ²	42	1,10	,78			
	Lise ³	118	,94	,70			
	Üniversite ⁴	85	1,07	,65			
	Lisansüstü ⁵	23	1,22	,52			

Araştırmaya katılan Türkiye’de yaşayan göçmenlerin eğitim seviyelerine göre Sosyokültürel uyum düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre benlik saygısı (f=10,092; p=0.000) ve Sosyokültürel uyum (f=2,852; p=0.024) eğitim düzeyi üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır. Ulaşılan sonuçlar homojen dağıldığı için Tukey post hoc testi (p<.05) dikkate alınmıştır (Tablo 8).

Benlik saygısı için 'Lise' ile 'İlkokul' eğitim kademeleri arasında p=0.001 oranında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Lise eğitim kademesine sahip Türkiye’de yaşayan göçmenlerin benlik saygısı düzeyi ilkokul eğitim seviyesine sahip Türkiye’de yaşayan göçmenlerden yüksek bulunmuştur. Yine 'Üniversite' ile 'İlkokul' eğitim kademeleri arasında p=0.007 oranında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Üniversite eğitim kademesine sahip Türkiye’de yaşayan göçmenlerin benlik saygısı düzeyi ilkokul eğitim seviyesine sahip Türkiye’de yaşayan göçmenlerden yüksek bulunmuştur. Benzer biçimde 'Lisansüstü' ile 'İlkokul' eğitim kademeleri arasında p=0.004 oranında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Lisansüstü eğitim kademesine sahip Türkiye’de yaşayan göçmenlerin benlik saygısı düzeyi ilkokul eğitim seviyesine sahip Türkiye’de yaşayan göçmenlerden yüksek bulunmuştur. Son olarak 'Üniversite' ile 'Ortaokul' eğitim kademeleri arasında p=0.026 oranında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Üniversite eğitim kademesine sahip Türkiye’de yaşayan göçmenlerin benlik saygısı düzeyi ortaokul eğitim seviyesine sahip Türkiye’de yaşayan göçmenlerden yüksek bulunmuştur. Eğitim kademesi arttıkça benlik saygısı da artmıştır (Tablo 8).

Sosyokültürel uyum için 'Lisansüstü' ile 'İlkokul' eğitim kademeleri arasında p=0.037 oranında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Lisansüstü eğitim kademesine sahip Türkiye’de yaşayan göçmenlerin Sosyokültürel uyum düzeyi ilkokul eğitim seviyesine sahip Türkiye’de yaşayan göçmenlerden yüksek bulunmuştur. Benzer biçimde 'Üniversite' ile 'İlkokul' eğitim kademeleri arasında p=0.046 oranında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Üniversite eğitim kademesine sahip Türkiye’de yaşayan göçmenlerin Sosyokültürel uyum düzeyi ilkokul eğitim seviyesine sahip Türkiye’de yaşayan göçmenlerden yüksek bulunmuştur. Eğitim kademesi arttıkça Sosyokültürel uyum düzeyi de artmıştır (Tablo 8).

Tablo 9: Gelir Düzeyine Göre Katılımcıların Sosyokültürel Uyum Düzeyleri ile Benlik Saygısı Düzeylerinin Karşılaştırılması İlişkin Tek Yönlü Varyans Testi (ANOVA) Sonuçları

Değişkenler	Gelir	N	Ort.	SS	F	p	Anlamlı Fark
Benlik Saygısı	Düşük ¹	81	1,12	,38	6,203	,000	5-2 p=0.001* 5-3 p=0.007* 5-4 p=0.004*
	Ortanın Altı ²	63	,95	,40			
	Orta ³	144	,87	,44			
	Ortanın Üstü ⁴	25	,77	,57			
	Yüksek ⁵	5	1,30	,51			
Sosyokültürel Uyum	Düşük ¹	81	,89	,85	1,510	,199	Yok
	Ortanın Altı ²	63	1,00	,72			
	Orta ³	144	,99	,66			
	Ortanın Üstü ⁴	25	1,03	,57			
	Yüksek ⁵	5	1,69	1,28			

Araştırmaya katılan Türkiye’de yaşayan göçmenlerin gelir seviyelerine göre Sosyokültürel uyum düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre benlik saygısı (f=6,203; p=0.000) gelir düzeyi üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır. Ulaşılan sonuçlar homojen dağıldığı için Tukey post hoc testi (p<.05) dikkate alınmıştır (Tablo 9).

Benlik saygısı için 'Yüksek' ile 'Ortanın Altı' gelir düzeyleri arasında $p=0.001$ oranında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Yüksek gelir seviyesine sahip Türkiye'de yaşayan göçmenlerin benlik saygısı düzeyi ortanın altında gelir seviyesine sahip Türkiye'de yaşayan göçmenlerden yüksek bulunmuştur. Yine 'Yüksek' ile 'Orta' gelir düzeyleri arasında $p=0.007$ oranında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Yüksek gelir seviyesine sahip Türkiye'de yaşayan göçmenlerin benlik saygısı düzeyi orta gelir seviyesine sahip Türkiye'de yaşayan göçmenlerden yüksek bulunmuştur. Son olarak 'Yüksek' ile 'Ortanın Üstü' gelir düzeyleri arasında $p=0.004$ oranında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Yüksek gelir seviyesine sahip Türkiye'de yaşayan göçmenlerin benlik saygısı düzeyi ortanın üstünde gelir seviyesine sahip Türkiye'de yaşayan göçmenlerden yüksek bulunmuştur. Gelir seviyesi arttıkça benlik saygısı da artmıştır (Tablo 9).

Tablo 10: Türkiye'ye Göçü Gerçekleştiren Kişi Durumuna Göre Katılımcıların Sosyokültürel Uyum Düzeyleri ile Benlik Saygısı Düzeylerinin Karşılaştırılması İlişkin Tek Yönlü Varyans Testi (ANOVA) Sonuçları

Değişkenler	Göç Eden Kişi	N	Ort.	Ss	F	p	Anlamlı Fark
Benlik Saygısı	Kendim ¹	137	1,00	,44	4,496	,012	2-3 $p=0.041^*$
	Ebeveynim ²	71	1,02	,45			
	B.Anne/B.Baba ³	110	,85	,42			
Sosyokültürel Uyum	Kendim ¹	137	,87	,78	4,461	,012	3-1 $p=0.014^*$ 3-2 $p=0.039^*$
	Ebeveynim ²	71	,94	,71			
	B.Anne/B.Baba ³	110	1,14	,66			

Araştırmaya katılan Türkiye'de yaşayan göçmenlerin Türkiye'ye göçü gerçekleştiren kişi durumuna göre Sosyokültürel uyum düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre benlik saygısı ($f=4,496$; $p=0.012$) ve Sosyokültürel uyum ($f=4,461$; $p=0.012$) Türkiye'ye göçü gerçekleştiren kişi durumu üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır. Ulaşılan sonuçlar homojen dağılmadığı için Games Howell post hoc testi ($p<.05$) dikkate alınmıştır (Tablo 10).

Benlik saygısı için 'Ebeveynim' ile 'Büyükanne/Büyükbaba' göçü gerçekleştiren kişiler arasında $p=0.041$ oranında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Türkiye'ye ebeveynleri tarafından göç eden katılımcıların benlik saygısı düzeyleri büyükanne/büyükbaba tarafından göç eden katılımcılardan yüksektir (Tablo 10).

Sosyokültürel uyum için 'Büyükanne/Büyükbaba' ile 'Kendim' göçü gerçekleştiren kişiler arasında $p=0.014$ oranında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Türkiye'ye büyükanne/büyükbabaları tarafından göç eden katılımcıların Sosyokültürel uyum düzeyleri kendisi tarafından göç eden katılımcılardan yüksektir. Benzer biçimde 'Büyükanne/Büyükbaba' ile 'Ebeveynim' göçü gerçekleştiren kişiler arasında $p=0.039$ oranında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Türkiye'ye büyükanne/büyükbabaları tarafından göç eden katılımcıların Sosyokültürel uyum düzeyleri ebeveynleri tarafından göç eden katılımcılardan yüksektir (Tablo 10).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada; Türkiye'deki farklı etnik gruplarına ait göçmenlerin psikolojik ve sosyokültürel uyumunu ile benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulguların ilgili alan yazını ile tartışılmasına yer verilmiştir.

Araştırmada benlik saygısı ile Sosyokültürel uyum arasında pozitif yönde orta güçte anlamlı ilişki bulunmuştur. Türkiye'de yaşayan göçmen katılımcılarda benlik saygısı düzeyleri arttıkça Sosyokültürel uyum düzeyleri de artmaktadır. İlgili alan yazını incelendiğinde göçmen bireyler üzerinde benlik saygısı ile sosyokültürel uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin ortaya koyan çalışmalara sınırlı sayıda rastlanılmıştır. Bu bağlamda ilgili literatür incelenirken benlik saygısı ile sosyokültürel uyum arasındaki ilişkinin farklı popülasyonlardaki etkisi de ortaya konmuştur. Araştırma sonucuyla benzerlik gösteren çalışmalar incelendiğinde; Saygın (2016) tarafından 405 Bulgaristan göçmeni birey üzerinde yapılan 'kültürel uyum süreci bağlamında göç' çalışmasında da göçmenler de kültürel uyum düzeyleri arttıkça benlik saygılarının da arttığı saptanmıştır. Benzer biçimde Lahti ve arkadaşları (2011) tarafından Finlandiya ve İsrail'deki Rusça konuşan göçmenler arasında kültürleşme tutumları ile uyum arasındaki ilişki araştırmasında da Rusların kültürel uyum strateji olarak bütünleşmeyi daha çok benimsediklerine ve bu durumun Rus bireyler üzerinde yüksek benlik saygısına sahip olmayı getirdiğini bildirmişlerdir. Lee ve Green (2010) tarafından yapılan araştırma, Hmongların (Güneydoğu Asya'da, Çin, Burma, Tayland, Vietnam ve Laos'da yaşayan

bir halk) Amerika’ya göç ettiklerinde kültürel uyum ile birlikte daha yüksek düzeyde benlik saygısı yaşadıklarını belirtmektedir. Benzer biçimde Güney Kore’de yaşayan Kuzey Koreli ergen mültecilerin psikolojik sorunlarının araştırıldığı bir çalışmada da ergen mültecilerde yaşanan uyum problemlerinin beraberinde düşük benlik saygısını getirdiği saptanmıştır (Lee vd., 2012). Warfa ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan Somalili göçmenler arasında göç deneyimleri, istihdam durumu ve psikolojik sıkıntı: karma yöntemli bir uluslararası çalışma araştırmasında da yaşanan uyum problemlerinin benlik saygısını düşürdüğü bildirilmiştir. Gümüşten (2017) tarafından yapılan ‘Mülteci Çocukların eğitimi ve uyumlarına yönelik yapılan müdahale programları üzerine bir derleme’ çalışmasında da göçmen çocuklar da benlik saygısı arttıkça sosyal ve kültürel uyum düzeylerinin de arttığı bildirilmiştir. Wang ve Fowler (2019) çocukların sosyal uyumu ile benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulmuştur. Benzer biçimde ülkemizde 46 Suriyeli sığınmacı üzerinde yapılan bir çalışmada da ‘değerler eğitimi yoluyla Suriyeli sığınmacıların sosyal uyumu’ incelenmiş ve araştırma sonucunda sosyal uyum ile benlik saygısı arasında doğrusal yönde anlamlı ilişki saptanmıştır (Kaya, 2021). Sosyal bilimler alanında eğitim gören 205 öğrenci üzerinde yapılan bir çalışmada da Sosyokültürel düzey ile benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur (Ayça, 2022). İlgili alan yazını incelendiğinde sosyokültürel uyum ile benlik saygısı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu ortaya koyan çalışmalara rastlanılmıştır (Akbaş, 2017; Ayvalı, 2012; Özalp, 2021). Elde edilen bulgunun literatür ile uyumlu ve tutarlı olduğu görülmektedir. Benlik saygısı bireyin kişiler arası etkileşiminde rol oynayan faktörlerden biridir. Yüksek benlik saygısına sahip olan bireylerin insan ilişkilerinde avantaj yaşadığı ve pozitif deneyimlere daha açık oldukları bilinmektedir. Göçmenlerin göç ettikleri yerde yaşayan kişilerle kurdukları iletişim sosyokültürel adaptasyonlarını olumlu etkileyecek, mevcut kültüre daha kolay dâhil olmalarını sağlayacak durumlardan biridir. Bu nedenle benlik saygısı yükseldikçe göçmenlerin kişiler arası etkileşimlerinin daha kuvvetli olması, sosyokültürel uyumu daha kolay yakalamaları beklenmektedir.

Araştırmada Türkiye’de yaşayan göçmenlerin cinsiyet durumlarına göre Sosyokültürel uyum düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre Türkiye’de yaşayan erkek göçmenlerin benlik saygısı puan ortalaması, Türkiye’de yaşayan kadın göçmenlerin benlik saygısı puan ortalamasından yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanında Türkiye’de yaşayan kadın göçmenlerin Sosyokültürel uyum puan ortalaması, Türkiye’de yaşayan erkek göçmenlerin Sosyokültürel uyum puan ortalamasından daha yüksek bulunmuştur. Araştırma bulgusuyla benzerlik gösteren sonuçlara Kınas (2021) tarafından yapılan ve Türkiye’de yaşayan mülteci ve göçmen ergen bireylerin alınmış oldukları atılganlık eğitim programının benlik saygılarına etkisinin araştırıldığı çalışmasında da ulaşılmıştır. Araştırmada erkek bireylerin benlik saygısı düzeyleri kadın bireylerden yüksek bulunmuştur. Yetim (2021) tarafından Suriyeli göçmen ergen bireyler üzerinde yürüttüğü bir çalışmada da erkek göçmenlerde benlik saygısı kadın göçmenlerden yüksek bulunmuştur. Benzer biçimde Bulgaristan göçüne maruz kalmış 400 (birinci kuşak 200 birey ile ikinci kuşak 200 birey) göçmen üzerinde yapılan bir çalışmada da hem birinci kuşak hem de ikinci kuşak göç olgusu içinde olan erkek bireylerde benlik saygısı kadınlardan yüksek bulunmuştur (Özgür, 2019). Koçak (2021) tarafından Fırat Üniversitesi’nde okuyan Suriyeli öğrencilerin Sosyokültürel uyum düzeylerini incelediği çalışmasında da kadın öğrencilerin Sosyokültürel uyum düzeyleri erkek öğrencilerden yüksek olduğu saptanmıştır. Alsaeedi (2020) tarafından yapılan ‘Uluslararası öğrencilerin belirsizlikten kaçınma, kültürlerarası sosyal yeterlilik, Sosyokültürel uyum ve akademik katılımları arasındaki ilişkisinin incelenmesi’ çalışmasında da kadın öğrencilerin Sosyokültürel uyum düzeyleri erkek öğrencilerden yüksek bulunmuştur. Benzer biçimde Türkiye’de yaşayan Pomak Türkleri üzerinde yapılan bir çalışmada da kadın bireylerin Sosyokültürel uyum düzeyleri erkek bireylerden daha yüksek bulunmuştur (Ergene, 2015). Kişinin benliğine yönelik algısı, kültürel kabullerden kökenini alan bir olgudur. Geleneksel toplumlarda erkeğin güçle sembolize edilmesi erkek cinsiyetinin daha avantajlı konuma gelmesine zemin hazırlamıştır. Bu nedenle erkek katılımcıların benlik saygılarının daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Kadınların duygu odaklı konuşma ve empati konusunda erkeklerden görece daha iyi oldukları bilinmektedir. Bu durum kadınlar için iletişim avantajına dönüştüğü gözlenmektedir. İletişim konusunda avantaj sağlayan kadınların sosyokültürel uyum konusunda da bir adım önde olmaları beklenen sonuçlardan biridir.

Araştırmada Türkiye’de yaşayan göçmenlerin çalışma durumlarına göre Sosyokültürel uyum düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre Türkiye’de çalışıp çalışan göçmenlerin benlik saygısı puan ortalaması, Türkiye’de çalışıp çalışmayan göçmenlerin benlik saygısı puan ortalamasından yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanında Türkiye’de yaşayan çalışmayan göçmenlerin Sosyokültürel uyum puan ortalaması, Türkiye’de yaşayan çalışan

göçmenlerin Sosyokültürel uyum puan ortalamasından daha yüksek bulunmuştur. Araştırma bulgusuyla benzerlik gösteren çalışmalara bakıldığında; Saygın (2016) tarafından 405 Bulgaristan göçmeni birey üzerinde yapılan 'kültürel uyum süreci bağlamında göç' çalışmasında da çalışan bireylerin benlik saygısı düzeyleri çalışmayan bireylerden yüksek bulunmuştur. Bu durumun aynı zamanda sosyal uyumu da arttırdığı bildirilmiştir. Benzer biçimde ülkemizde 46 Suriyeli sığınmacı üzerinde yapılan bir çalışmada da 'değerler eğitimi yoluyla Suriyeli sığınmacıların sosyal uyumu' incelenmiş ve araştırma sonucunda çalışan sığınmacılarda benlik saygısı yüksek bulunmuştur (Kaya, 2021). Karadağ (2020) tarafından yapılan çalışmada da çalışan bireylerde benlik saygısı çalışmayanlardan yüksek olduğu saptanmıştır. Çin'in yükselen şehirlerindeki göçmenlerin konut kullanım hakkı seçimi ve Sosyokültürel entegrasyonunun araştırıldığı bir çalışmada çalışmayan göçmenlerde Sosyokültürel entegrasyonları daha yüksek düzeyde bulunmuştur (Zou ve Deng, 2022). Ergün (2012) tarafından Türkiye'de çalışan yabancı işgörenler de Sosyokültürel uyum yüksek bulunmuştur. Kılıç (2020) tarafından yapılan ve Türkiye de öğrenim görmekte olan yabancı öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada da çalışan öğrencilerde Sosyokültürel uyum çalışmayan öğrencilerden yüksek bulunmuştur. Çalışma yaşamı bireyin kendini toplumsal hayata dahil edebildiği, üretim zincirinde aktif görev aldığı ve ekonomik anlamda güç kazandığı noktalardan biridir. Bu nedenle çalışan göçmenlerin benliklerine yönelik algılarının daha pozitif olması beklenmektedir. Çalışan bireylerin insanlarla daha fazla etkileşim kurarak daha kolay uyum sağlamaları beklenmekte olup çalışmamızda farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu durumun katılımcıların yaş aralığıyla ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada Türkiye'de yaşayan göçmenlerin eğitim seviyelerine göre sosyokültürel uyum düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Eğitim kademesi arttıkça benlik saygısı ve Sosyokültürel uyum düzeyleri de artmıştır. Araştırma bulgusuyla benzerlik gösteren sonuçlara bakıldığında; Lahti ve arkadaşları (2011) tarafından Finlandiya ve İsrail'deki Rusça konuşan göçmenler arasında kültürleşme tutumları ile uyum arasındaki ilişki araştırmasında da eğitim seviyesi ile benlik saygısı arasında doğrusal yönde anlamlı farklılık saptanmıştır. Gümüştan (2017) tarafından yapılan 'Mülteci Çocukların eğitimi ve uyumlarına yönelik yapılan müdahale programları üzerine bir derleme' çalışmasında da göçmen çocuklarda eğitim seviyesi yükseldikçe benlik saygılarının da yükseldiği bildirilmiştir. Kaya (2021) tarafından Suriyeli sığınmacılar üzerinde yapılan değerler eğitimi programının etkililiğinin araştırıldığı çalışmasında da eğitim düzeyi yüksek olan bireylerde benlik saygısının da yüksek olduğu bulunmuştur. Sosyal bilimler alanında eğitim gören 205 öğrenci üzerinde yapılan bir çalışmada da sınıf düzeyi arttıkça benlik saygısının da arttığı bildirilmiştir (Ayça, 2022). Saygın (2016) tarafından 405 Bulgaristan göçmeni birey üzerinde yapılan çalışmada da eğitim seviyesi üniversite ve üzeri olan göçmenlerde Sosyokültürel uyum eğitim seviyesi lise ve altında olanlardan daha yüksek bulunmuştur. İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencileriyle yapılan bir çalışmada da 5. sınıfa giden öğrencilerde sosyal uyum 4. sınıftaki öğrencilerden yüksek bulunmuştur (Ayvalı, 2012). Koçak (2021) tarafından Fırat Üniversitesi'nde okuyan Suriyeli öğrencilerin Sosyokültürel uyum düzeylerini incelediği çalışmasında da üniversite son sınıfta olan öğrencilerde Sosyokültürel uyum üniversite birinci sınıfta olan öğrencilerden yüksek bulunmuştur. Alsaedi (2020) tarafından uluslararası öğrenciler ile yaptığı çalışmada da Sosyokültürel uyum ile eğitim düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı farklılık saptanmıştır. İstanbul da öğrenim görmekte Eğitim yaşantıları kişinin kültürel farklılıkları tanıyabilme ve bu farklılıklar üzerinde düşünebilme becerilerine katkı sunabilmektedir. Eğitim ile birlikte gelişen bilişsel becerilerin bu noktada etkili olduğu düşünülmektedir. Gelişmiş bilişsel beceriler sayesinde bireyin kültürel farklılıklara uyum sağlayabilme ve içinde olduğu durumu doğru değerlendirebilme ihtimalini de artacağı ön görülmektedir. Eğitim düzeyi bireyin bilgi, beceri ve genel kültürüne katkı sağlayan; sosyal yaşam becerilerini de güçlendirebileceği deneyimler sunan alanlardan biridir. Eğitim seviyesi ile birlikte kişi benliğine çeşitli donanımlar eklemektedir. Bu durumun benlik algısına olumlu katkı sağladığı düşünülmektedir.

Araştırmada Türkiye'de yaşayan göçmenlerin gelir seviyelerine göre Sosyokültürel uyum düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre gelir seviyesi arttıkça benlik saygısı da artmıştır. Araştırma bulgusuyla benzerlik gösteren sonuçlara bakıldığında; Lee ve Green (2010) tarafından yapılan çalışmada, Hmongların (Güneydoğu Asya'da, Çin, Burma, Tayland, Vietnam ve Laos'da yaşayan bir halk) Amerika'da ekonomik anlamda sağlamış oldukları rahatlığın benlik saygısı üzerinde yordayıcı bir etkisinin olduğunu ortaya koymuşlardır. Benzer biçimde Türkiye'de yaşayan Pomak Türkleri üzerinde yapılan bir çalışmada da orta ve yüksek gelire sahip bireylerde Sosyokültürel uyum düşük gelire sahip bireylerden yüksek bulunmuştur (Ergene, 2015). Türkiye'de bulunan yabancı iş görenlerin kültürel uyumlarının iş performansına etkisinin incelendiği bir

araştırmada da gelir seviyesi ile Sosyokültürel uyum arasında doğrusal yönde anlamlı farklılık saptanmıştır (Ergün, 2012). Aynı şekilde Çin'in yükselen şehirlerindeki göçmenlerin konut kullanım hakkı seçimi ve Sosyokültürel entegrasyonunun araştırıldığı bir araştırmada yüksek gelire sahip göçmenlerin Sosyokültürel entegrasyonları daha yüksek düzeyde bulunmuştur (Zou ve Deng, 2022). Elde edilen bulgunun literatür ile uyumlu ve tutarlı olduğu görülmektedir. Sosyoekonomik durum kişinin yaşam kalitesine ve kültürel faaliyetlerine katkı sağlayan değişkenlerden biridir. Yüksek gelir düzeyine sahip kişilerin temel geçim kaygısı yaşamadan yaşamlarına devam etmeleri sosyal faaliyetlere dâhil olmalarını mümkün kılmaktadır. Bu nedenle yüksek gelir düzeyinin benlik saygısına da olumlu etkide bulunacağı düşünülmektedir.

Araştırmada Türkiye’de yaşayan göçmenlerin Türkiye’ye göçü gerçekleştiren kişi durumuna göre Sosyokültürel uyum düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre Türkiye’ye ebeveynleri tarafından göç eden katılımcıların benlik saygısı düzeyleri büyükanne/büyükbaba tarafından göç eden katılımcılardan yüksektir. Bunun yanında Türkiye’ye büyükanne/büyükbabaları tarafından göç eden katılımcıların Sosyokültürel uyum düzeyleri kendisi ya da ebeveynleri tarafından göç eden katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Araştırma bulgusuyla benzerlik gösteren sonuçlara bakıldığında; Gümüştan (2017) tarafından yapılan ‘Mülteci Çocukların eğitimi ve uyumlarına yönelik yapılan müdahale programları üzerine bir derleme’ çalışmasında da ebeveynleri tarafın daha göç eden bireylerde benlik saygısı daha yüksek bulunmuştur. Benzer biçimde Bulgaristan göçüne maruz kalmış 400 (birinci kuşak 200 birey ile ikinci kuşak 200 birey) göçmen üzerinde yapılan bir araştırmada da birinci kuşak (ebeveyn göçü) göçü yaşayan bireylerde benlik saygısı daha yüksek bulunmuştur (Özgür, 2019). Yetim (2021) tarafından Suriyeli göçmen ergen bireyler üzerinde yürüttüğü bir araştırmasında da birinci kuşak göçü yaşayan bireylerde Sosyokültürel uyum daha yüksek bulunmuştur. Benzer biçimde ülkemizde 46 Suriyeli sığınmacı üzerinde yapılan bir araştırmada da birinci kuşak göç içinde olan bireylerde Sosyokültürel uyum ikinci kuşak göç içinde olan bireylerden yüksek olduğu saptanmıştır (Kaya, 2021). Göçün ebeveynler tarafından yapılması bireyin göçün olumsuz etkilerinden korunmasına olanak tanımaktadır. Bir üst kuşağın yaptığı göçün ardından gelen bireyler mevcut kültürü tanıma şansı olmuş ebeveynlerle büyümektedir. Bu durumun göçün olumsuz etkilerini azalttığı ve bu nedenle benlik saygısına olumlu katkı sağladığı düşünülmektedir. İlk göçü gerçekleştiren bireyler göçün etkilerini en ağır hissedenden grup olmaktadır. Göç eden kişilerin çocukları ve torunları ise mevcut kültürün içine doğdukları için gerek eğitim yaşamı gerekse sosyal yaşamda daha avantajlı konuma geçmektedirler. Bu nedenle göç eden kişilerin torunlarının sosyokültürel uyum konusunda daha avantajlı olmaları beklenen bir sonuçtur.

Araştırmanın sonucundan hareketle aşağıdaki önerilerde bulunmaktadır:

- Bu araştırma sadece Türkiye’deki göçmenlerle yürütülmüş olup farklı örneklerle benzer çalışmaların yapılması önerilmektedir.
- Bu araştırmada sadece sosyokültürel uyum ve benlik saygısı değişkenleri ele alınmıştır. Göçmenler üzerinde etkili olabileceği düşünülen farklı değişkenlerin ele alındığı araştırmaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir.
- Araştırma verileri çevrimiçi koşullarda toplanmış olup başka araştırmalarda yüz yüze görüşmelerin yapılması ve araştırmacı gözlemlerine de yer verilmesi önerilmektedir.
- Elde edilen sonuçlar incelendiğinde çalışma yaşamına dahil olan göçmenlerin benlik saygılarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Göçmenlerin şiddet davranışlarının önlenmesi ve daha pozitif davranışlar sergilemelerini mümkün kılmak için çalışma yaşamına dahil edilmelerinin kolaylaştırılması önerilmektedir.
- Eğitim düzeyi göçmenlerde benlik saygısı ve sosyokültürel uyum için avantaj sağlamaktadır. Göçmenlerin Türkçe öğrenmeleri ve eğitim yaşamına dahil olmaları için eğitsel faaliyetlerin hayata geçirilmesi önerilmektedir.
- Sosyoekonomik gelir düzeyi göçmenlerin benlik saygısı ve sosyokültürel uyumlarına katkı sağlayan değişkenlerden biridir. Bu nedenle çalışan göçmenlerin gelir adaletsizliğine uğramamaları ve ülkenin mevcut gelir politikaları bağlamında ücretlendirilmeleri önerilmektedir.
- Ebeveyn tarafından göç eden bireylerin benlik saygısı ve uyum konusunda daha avantajlı oldukları görülmektedir. Bu nedenle sosyokültürel uyum çalışmalarında ilk defa göç eden yetişkinlere öncelik verilmesi önerilmektedir.

Araştırmanın gerçekleşmesinde yaşanan sınırlılıkları şu şekilde sıralanmıştır:

- Bu araştırma Türkiye’de yaşayan 318 göçmen ile sınırlıdır.

- Araştırma; Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ile Sosyokültürel Uyum Ölçeği'nden elde edilen veriler ile sınırlıdır.
- Araştırma kapsamında kullanılan ölçme araçları ölçmüş oldukları nitelikler ile sınırlıdır.
- Araştırma verilerinin toplanması çevrimiçi uygulama şeklinde toplanması açısından sınırlılık oluşturmaktadır.

Yazarlık Katkısı

Bu araştırmaya yazarlar eşit oranda (%50) katkı sağlamıştır.

Etik Kurul Beyanı

Kurul Adı: Uluslararası Vizyon Üniversitesi Etik Kurulu

Karar Tarihi: 26.04.2022

Belge Numarası: 1902-461/24

KAYNAKÇA

- Akbaş, N. (2017). 18 Yaş Üzeri Madde Bağımlısı Yetişkin Bireylerde Benlik Saygısı ve Sosyal Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akıncı, M. A. (2014). Fransa'daki Türk Göçmenlerinin Etnik ve Dinî Kimlik Algıları. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 0(70), 22-58.
- Alsaeedi, E. S. (2020). Uluslararası Öğrencilerin Belirsizlikten Kaçınma, Kültürlerarası Sosyal Yeterlilik, Sosyo-Kültürel Uyum ve Akademik Katılımları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ayça, B. (2022). Sosyal Bilimler Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel Boyutlar, Benlik Saygısı ve Akademik Öz Yeterlilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(2), 889-916.
- Ayvalı, M. (2012). İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı ile Sosyal Uyum Düzeyi İlişkisi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Basow, S. A. & Gaugler, T. (2017). Predicting Adjustment of U.S. College Students Studying Abroad: Beyond the multicultural personality. *International Journal of Intercultural Relations*, 56, 39–51.
- Berry, J. W. (2001). A Psychology Of Immigration. *Journal of social issues*, 57(3), 615-631.
- Berry, J. W. & Sabatier, C. (2011). Variations in the Assessment of Acculturation Attitudes: Their Relationships with Psychological Wellbeing. *International Journal of Intercultural Relations*, 35(5), 658-669.
- Cho, S. J., Oh, H. K. & Min, H. J. (2017). A Study on the Effects of Social Discrimination and Individual-Level Factors on the Life Satisfaction Among Marriage-Immigrants in Korea. *The Woman's Studies*, 94(3), 109-114.
- Derin, G. (2020). Trauma and Migration: A Review. *Artuklu Human and Social Science Journal*, 5(2), 46-55.
- Dewaele, J. M. & Stavans, A. (2014). The effect of immigration, acculturation and multicompetence on personality profiles of Israeli multilinguals. *International Journal of Bilingualism*, 18(3), 203-221.
- Dubow, E., Boxer, P., Huesman, L. R. & Simha, F. L. (2012). Cumulative Effects Of Exposure To Violence On Post-Traumatic Stress in Palestinian and Israeli Youth. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 41(6), 837-844.
- Ekici, S. & Tuncel, G. (2015). Göç ve insan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 9-22
- Ergene, D. (2015). Türkiye'deki Pomak Türkleri ve Sosyo - Kültürel Uyum Süreci, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ergün, Ö. (2012). Türkiye'de Yabancı İşgörenlerin Kültürel Uyumlarının İş Başarımına Etkileri (Turizm Sektöründe Bir Uygulama), (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Fazel, M., Wheeler, J. & Danesh, J. (2005). Prevalence of Serious Mental Disorder in 7000 Refugees Resettled In Western Countries: A Systematic Review. *The Lancet*, 365(9467), 1309-1314.
- Gençler, A. (2020). Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacıların Sosyo Ekonomik Yaşama Etkileri: Fayda Maliyet Ekseninde Bir Bakış. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 0(78), 111-145.

- George, D. & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson
- Gümüşten, D. (2017). Mülteci Çocukların Eğitimi ve Uyumlarına Yönelik Yapılan Müdahale Programları Üzerine Bir Derleme. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 5(10), 247-264.
- Halcon, L. L., Robertson, C. L., Savik, K., Johnson, D. R., Spring, M. A. & Butcher, J. N. (2004). Trauma and Coping in Somali and Oromo Refugee Youth. *Journal of Adolescent Health*, 35(1), 17-25.
- Karadağ, R. (2020). Suriye Göçmenlerine Yönelik Bakış Açısı ile Türk Vatandaşlarının Benlik Saygısı ve Empati Kurma Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Arastırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karayılan, E. (2021). Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılığının Performansına Etkisi: Özel ve Devlet Okulu Karşılaştırması, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Kaya, Ö. S. (2021). Değerler Eğitimi Yoluyla Suriyeli Sığınmacıların Sosyal Uyumunu: Bir Müdahale Programının Etkililiği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(51), 476-500.
- Kılıç, T. (2020). Türkiye’de Bulunan Uluslararası Öğrencilerin Psiko-Sosyal ve Sosyo-Kültürel Uyumunu: İstanbul Örneği, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kınas, Ö. F. (2021). Mülteci ve Göçmen Ergenlerde Atılganlık Psikoeğitim Programının Benlik Saygısına Etkisi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Koçak, Ö. (2021). Yükseköğretimdeki Suriyeli Öğrencilerin Sosyo-Kültürel Uyumunu: Fırat Üniversitesi Örneği, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Elâzığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Lahti, I. J., Horenczyk, G. & Kinunen, T. (2011). Time and Context in the Relationship Between Acculturation Attitudes and Adaptation Among Russianspeaking Immigrants in Finland and Israel. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 37(9), 1423-1440.
- Lee, J. H. & Green, K. (2010). Acculturation Process of Hmong in Eastern Wisconsin. *Hmong Stud J*, 11(5), 1-21.
- Lee, Y. M., Shin, O. J. & Lim, M. H. (2012). The Psychological Problems of North Korean Adolescent Refugees Living in South Korea. *Psychiatry Investigation*, 9(3), 217.
- Matsani Rizvançe, Ş. (2020). Psikoloji Kuramlarında Benlik ve Özsaygı Kavramlarının İncelenmesi. *Hikmet Dergisi*, 18(34), 90-99.
- Noubani, İ. (2019). Türkiye’de Yaşayan Filistinli Göçmenlerin Sosyo-Kültürel Adaptasyonu: Entegrasyon Deneyimlerine Dair Bir Araştırma, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özalp, N. (2021). Psikiyatri Hastalarının Psikososyal Uyum, Benlik Saygısı ve Yaşam Kalitesi Düzeylerinin İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Özgür, N. (2019). Bulgaristan Göçmeni Yetişkinlerde Travmanın Kuşaklar Arası Aktarımı ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişkide Sosyal Desteğin Rolü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Rizvançe, Ş. (2005). Türkiye ve Makedonya’daki Türk Asıllı Lise Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sam, D. L. & Berry, J. W. (2010). Acculturation: When Individuals and Groups Of Different Cultural Backgrounds Meet. *Perspectives on Psychological Science*, 5(4), 472-481
- Sapmaz, Y., Uzel, T. B. & Öztürk M. (2017). Immigration-Related Mental Health Disorders in Refugees 5–18 Years Old Living in Turkey. *Neuropsychiatr Dis Treat*, 0(13), 2813–2821.
- Saygın, S. (2016). Kültürel Uyum Süreci Bağlamında Göç, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sowislo, J. F. & Orth, U. (2013). Does Low Self-Esteem Predict Depression and Anxiety? A Meta-Analysis Of Longitudinal Studies. *Psychological Bulletin*, 139(1), 213–240.
- Şeker, B. D. & Akman, E. (2016). Uluslararası Öğrencilerin Psikolojik ve Sosyokültürel Süreçleri. *Cukurova Medical Journal*, 41(3), 504–514.

-
- Şentürk, Ü. (2019). Göçmenlik ve Sosyal Politika. Türkiye'de Göçmen Kapsayıcılığı: Sorundan Fırsata Dönüşüm Önerileri. (Ed. H. Sakız - H. Apak). Ankara: Pegem Akademi.
- Veselska, Z. D., Geckova, A. M., Orosava, O. & Gajdosova, B. (2009). Self-Esteem and Resilience: The Connection With Risky Behavior Among Adolescents. *Addictive Behaviors*, 34(3), 287-291
- Wang, S. C. & Fowler, P. J. (2019). Social Cohesion, Neighborhood Collective Efficacy, and Adolescent Subjective Well-Being in Urban and Rural Taiwan. *American Journal of Community Psychology*. 0(63), 499-510.
- Warfa, N., Curtis, S., Watters, C., Carswell, K., Ingleby, D. & Bhui, K. (2012). Migration Experiences, Employment Status and Psychological Distress Among Somali Immigrants: A Mixed-Method International Study. *BMC Public Health*, 12(1), 749- 761.
- Yazıcı, M. (2019). Bir Toplumsal Yapı Değişim Dinamiği Olarak Göçler ve Göçmenler. Türkiye'de Göçmen Kapsayıcılığı: Sorundan Fırsata Dönüşüm Önerileri. (Ed. H. Sakız - H. Apak). Ankara: Pegem Akademi.
- Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S. (2004). SPSS Uygulamalı Araştırma Yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yetim, O. (2021). Suriyeli Göçmen Ergenlerde Travma, Benlik Saygısı, Psikolojik Dayanıklılık ve Psikiyatrik Belirti İlişkisinin Değerlendirilmesi, (Tıpta Uzmanlık Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Zou, J. & Deng, X. (2022). Housing Tenure Choice and Socio-Economic Integration of Migrants in Rising Cities of China. *China Economic Review*, 0(74), 101830
-